

El llibre de la setmana. Després de l'aclamada 'Salir a robar caballos' arriba a Espanya la nova novel·la del noruec Per Petterson, un autor pràcticament desconegut fora del seu país fins que el 2007 va guanyar el premi literari Impac Dublín. 'Maleeixo el riu del temps', a més de la relació entre una mare hostil que es mor de càncer i un fill en plena crisi personal a causa d'un divorci, reflecteix la crisi de les ideologies

Complexos llaços de sang

Per Petterson retrata l'íntima relació entre una mare i un fill a 'Maleeixo el riu del temps'

SERGI
Sánchez

L'escriptor noruec Per Petterson (Oslo, 1952) recorda que, uns dies abans de morir, la seva mare li va recitar la més breu i devastadora crítica literària que un fill pot sentir de qui l'ha alletat: «Espero que la teva pròxima novel·la sigui menys infantil». Va ser l'última cosa que Petterson va sentir dels seus llavis. No està gens malament com a testament. Ni tampoc com a frase que defineix el caràcter d'una dona adusta, lacònica com el tall d'una destrat, que n'havia passat de tots colors i que volia que el seu fill es deixés la pell en el foli.

Aquesta anècdota ve a tomb sobretot perquè la mare de *Maleeixo el riu del temps* és clavadeta a aquest retrat femení amb ràbia al fons, i sobretot perquè el narrador, Arvid Jansen, és l'àlter ego declarat de Petterson, habitual en el seu imaginari novel·lesc. Conclusió: aquesta novel·la té un caràcter més confessional que no pas *Salir a robar caballos*, el seu premiat *best-seller* i primer dels seus llibres publicat a Espanya, que ara s'acaba d'editar en petit format a Zeta Bolsillo.

SALVAVIDES MATERN // Una mare i un fill. Una mare que es mor de càncer i un fill que fuig de si mateix, a corre-cuita i a cegues, perquè el divorci l'espera a casa. Una mare que vol estar sola, que viatja a Dinamarca, on hi ha la casa d'estiu. Un fill que no sap el que vol. ¿En què consisteix la relació entre tots dos, com es poden definir els corrents d'amor que subjauen a una petició de diners, a una bufetada, a una decepció que es perdona però que es realimenta? És una relació complexa, i és mèrit de Pet-

MARIONA GARCIA

▶ La imatge de la portada de l'edició catalana de la novel·la de Petterson evoca el refugi danès de la mare.

terson prendre-se-la seriosament en nom de la literatura. Ni un sol lloc comú –ni una sola situació previsible, però tampoc fora dels límits descrits en la singularitat del vincle familiar– en l'evocació que Arvid fa de la seva infància i la seva joventut, en els records fragmentaris d'una vida malmesa que sempre pensa en un salvavides matern tan aspre en la forma com confortable en el fons. Del deliberat lirisme de la prosa neix la intimitat dels llaços de sang que Petterson retrata tacant-se les mans però sense efectismes, amb una delicadesa que no sembla mai impostada, potser influïda per la veritat autobiogràfica. No és casual que el títol pertanyi a una cita de Mao Zedong,

perquè la novel·la està molt preocupada per reflectir la crisi de les ideologies, especialment la del comunisme.

Des de la dècada de militància activa d'Arvid Jansen, en la qual les barricades proletàries eren un lloc perfecte per conèixer la teva futura dona, passem a l'any 1989, el de la caiguda del mur de Berlín, l'any de les protestes estudiantils a la plaça de Tiananmen, l'any en què la dictadura xinesa va fer sortir els tancs al carrer. No és estrany que mare i fill tinguessin com a ídol un dels joves irats més emblemàtics, l'Albert Finney de *Sábado noche, domingo mañana* (1960), perquè Petterson els presenta com si fossin herois de la

fàbrica, del fum i del carrer que no han sabut pair el seu idealisme, que no han sabut portar-lo a la pràctica a la seva vida real. És aleshores quan la novel·la deixa de parar atenció a les queixes d'Arvid i a l'aparent hostilitat de la seva mare per fer-nos entendre que quan la política canvia de camisa i fiquen la pota fins al fons, la família, fins i tot trontollant, tocada de mort, s'aixeca i camina, estremida. ≡

▶ **MALEEIXO EL RIU DEL TEMPS**
YO MALDIGO EL RÍO DEL TIEMPO
Per Petterson

Trad.: Carolina Moreno / Cristina Gómez Baggethun. Club Editor / Mondadori. 246 / 216 pàg. 18,50 / 18,90 €

trontollar el lector. A la seva capacitat de captació i sa desmuntatge dels nostres rituals i autoenganys quotidians, Marsé hi afegeix, en alguns casos, una implícita invitació a reflexionar –com a *Gran Noche de Gala* o *Las Prosperinas*– sobre qüestions que no tenen res de trivials.

Que ningú s'enganyi per la desimboldura costumista, la vivacitat dels abundants diàlegs, l'atractiu d'una escriptura directa, sense malabarismes ni digressions: l'amabilitat i lleugeresa d'aquests contes s'acaba en l'estil. Hi ha moltes fantasies aquí, però totes al caparró dels personatges, aixecades com muralles per impedir que quan pugui la marea de la realitat no els ofegui també per dins. I tot i així hi ha inundacions. ≡

▶ **FANTASÍAS ANIMADAS**

Berta Marsé
Anagrama. 241 pàgines. 17 €

¿Hi ha algú, allà fora?

■ **CIÈNCIA**

TONI HERNÁNDEZ

Només es podia tancar el 2009, any Darwin i any internacional de l'Astronomia, amb una novetat editorial que mostrés la confluència de les teories evolutives i l'astronomia. Oblidada en els plans d'estudi universitaris, l'astrobiologia, també denominada exobiologia, és la disciplina que s'encarrega d'explorar les possibilitats de vida fora del planeta Terra.

Sis científics de formació diversa (tres astrofísics, un geòleg, una biòloga i una enginyera), encapçalats pel doctor en Física Bartolo Luque (Barcelona, 1966), formen l'elenc de coautors d'*Astrobiología, un puente entre el Big Bang y la vida*. L'obra permet cobrir l'absència de divulgació científica, especialitzada, d'un cert nivell, en castellà.

Iniciant el lector profà en els fonaments biològics, geològics i astrofísics bàsics, a *Astrobiología* un es pot capbussar en el fascinant viatge que va des del més minúscul món cel·lular fins als límits de l'Univers conegut. Al llarg del trajecte s'analitza per exemple la re-

▶ **'Astrobiología' és un fascinant viatge a la recerca de la vida en altres mons**

cerca de vida microscòpica en altres mons o com exportar la vida terrestre a aquests altres mons.

No sembla gens fàcil l'existència d'homenets verds, o l'ardu projecte SETI de la NASA, que pretén captar la comunicació d'alguna civilització extraterrestre avançada. Com deia Carl Sagan, potser ens aterreix la nostra soledat còsmica.

¿Com i quins organismes podrien sobreviure, per exemple, al planeta Mart? Com s'explica a *Astrobiología*, en un capítol final que potser resulta massa breu, els microorganismes que s'adapten a les difícils condicions extremes d'alguns ecosistemes terrestres poden tenir la clau d'aquest dilema. Per aquesta raó, la NASA i l'INTA han posat la mirada en el paratge, únic al món, del riu Tinto (Huelva).

Investigar en un camp que dona pocs resultats a curt termini no és cosa fàcil: el finançament pot ser un greu problema, i més en aquests temps de crisi. Encara que, després de la molt recomanable lectura d'*Astrobiología*, el lector descobrirà que val la pena intentar-ho. L'assumpte és massa important per ser abandonat: vida fora de la Terra. ¿Pot ser que hi hagi algú, allà? ≡

▶ **ASTROBIOLOGÍA**

Bartolo Luque, Fernando Ballesteros, Álvaro Márquez, María González, Aida Agea i Luisa Lara.

Akal. 336 pàgines. 25 €

Bocins de realitat

Berta Marsé pobla els càustics contes de 'Fantasías animadas' de criatures desoladores que contenen un universal sentit de la derrota

■ **RELATS**

DOMINGO RÓDENAS

El títol destil·la ironia, és clar. A aquells que han superat la quarantena, el títol d'aquest segon llibre de contes de Berta Marsé (Barcelona, 1969) els recordarà les Merry Melodies de la Warner, però pels set relats de *Fantasías animadas* no deambulen Bugs Bunny, Elmer ni Porky, sinó criatures fetes amb polpa amarga de realitat, més desoladores que animades. Encara que, això sí, la uni-

versalitat del sentit de la derrota que contenen sí que les fa, com aquelles, «d'ahir i avui».

La causticitat per a l'anàlisi de les relacions humanes és la mateixa que va exhibir l'autora en el seu debut, *En jaque*, i s'aplica sense compassió a situacions i personatges de molt diversa estofa: uns nens que envegen la cuineta que han portat els Reis Mags a la seva veïna; un adolescent que veu episodis de la seva vida privada convertits en gags d'una *sitcom* televisiva; una noia embarassada que es pensa que està repetint

el guió de *La llavor del diable* de Polanski; una dona que, per ocultar a la seva amiga l'atropellament del seu gos, comença una delirant espiral de mentides; una mestressa de casa aclaparada pels deures i revessos diaris; un grup d'amigues que es reuneixen a sopar i destrossar l'absent; una dona gran amb una memòria malalta que li torna els seus únics dies de felicitat adolescent... Aquestes situacions de partida són conduïdes amb un excel·lent pols narratiu cap a un final que busca la sacsejada inesperada i fins i tot fer